

VECKOBLADET

2016:23

160826

42:a årgången

Björnbär och blåhallon

Promenad söndagen 28 augusti

Samling kl 14.00 på Källbybadets parkeringsplats

Vi går på smala stigar i de vilda markerna väster om järnvägen och visar ställen där man kan plocka björnbär och blåhallon.

Vi har också ett annat syfte

Lund ska utarbeta ett nytt Grönprogram och Byalaget är inbjudna att medverka.

Grova skor eller stövlar och oömma kläder rekommenderas. Buskarna är taggiga och brännässlorna många. Promenaden tar knappt två timmar.

Deltagarna kan frivilligt bidra med 20 kronor till Byalaget

Emmaus Lund - en positiv nyhet

Ny text på de återbrukade, nymålade skyltarna sätts upp av Bengt Löfman och Christina Wijkström medan ankaret Jakob Jensen håller stadigt i ställningen

Emmaus Lund utökar nu sin återbruksbutik på Stora Södergatan, mitt emot Katedralskolan, och flyttar över försäljningen av möbler, elektronik och tavlor till grannbutiken, vilket ger ökat utrymme i den gamla butiken för det populära utbudet av kläder och böcker. Den stora nyheten är att Emmaus nu ska ta hand om överblivna cyklar, ge dem ett nytt liv och genom försäljning få ett större överskott till de mest behövande i Lund.

Samtidigt med öppningen måndag den 29 augusti kl 16 så blir det vernissage av nya akvareller med cykelmotiv i det lilla Galleriet 10 meter.

För mer info ring Elsa Grip tel 0723-100375 eller Bengt Löfman 0736514062

I det postdemokratiska samhället

Crouch förklarar drivkrafterna bakom det postdemokratiska samhället bland annat med den enorma koncentrationen av makt och rikedom till de multinationella företagen, som kan utöva politiskt inflytande utan att egentligen delta i den demokratiska processen och med mycket goda förutsättningar att styra den allmänna opinionen om så krävs skriver

Kjell Östberg (Marknad, medier och marketing i stället för massrörelser, Aftonbladet 18/6).

Sven-Eric Liedman gör en liknande iakttagelse i sin stora biografi över Karl Marx:

”Också i 2010-talets värld är det bankerna, börskungarna och deras likar som har den yttersta makten... Vi lever i en reviderad juli-monarki.” (s. 329).

Lägg ner Källby reningsverk! av Gunnar Stensson

Lunds avloppsvatten bör i fortsättningen pumpas till Sjölundaverket i Malmö. Då frigörs marken runt Källby reningsverk och kan användas till nya bostäder och friluftsområde. Den 6 september ska VA Syd presentera en kalkyl där kostnaden för Sjölanda-alternativet jämförs med kostnaden för en utbyggnad av Källby-verket.

Politikerna i Lund föredrar Sjölanda-alternativet. Genom att lägga ner reningsverket och samtidigt gräva ner kraftledningen skulle man frilägga hela området väster om järnvägen och norr om Höje å. Sannolikt skulle också en del av industriområdet kunna frigöras när Klostergårdsstationen inom kort börjar byggas.

Byalaget utforskar just detta område i sin promenad ”Björnbär och blåhallon” nu på söndag. Ta chansen att följa med och bilda dig en egen uppfattning!

Marknad och stadsmiljö av Lucifer

För ett par år sen uppstod i Lund något oväntat: en formidabel myllrande loppmarknad längs hela Södra Esplanaden på lördagsförmiddagarna. Det hade jag aldrig trott var möjligt i det formalistiska och fiskeförnåmna Lund. Så höll det inte heller. Tekniska förvaltningen satte effektivt stopp för det hela genom att kräva att den som ville stå här och sälja måste anmäla sig via Internet dagen före eller personligen skriva in sig på Turistbyrå och betala

kr 125.- (ingen återbetalning i händelse av regn).

Vän av ordning slår till

Jag är ingen kännare av loppmarknadsförsäljares psykologi, men jag hade varit beredd att satsa en hundralapp mot en tia på att det skulle bli ett effektivt sätt att punktera evenemanget. Så blev det också, men marknadskrafterna stod förstås inte att hejda: Esplanadens marknad har ersatts av en stor bakluckeloppis på en åker söder om S:t Lars, på mark tillhörande Staffanstorp.

Södra Esplanaden när det begav sig

Tekniska förvaltningen liksom några ledande V-politiker hävdar att Esplanadmarknadens frånfalle (av den återstår bara en sorglig rest) inte beror på de nya reglerna, men det ska de inte inbilla mig. Som skäl för åtgärderna hävdas att det ibland uppstod gruff om utrymmet. Vidare att det måste var ordning och reda för att momsens ska kunna betalas. Det där med momsens är naturligtvis gripet ur luften – på Turistbyrån hade man aldrig hört om någon momsredovisning och tanken att Staffanstorpsmarknaden med alla bakluckeförsäljarna skulle kräva moms tror jag inte på.

Ett tjänstemannaförslag?

Nå, hur blev det då så här, är det de klåfingriga politikerna i Tekniska nämnden med ordförande Emma Berginger(Mp) i spetsen som har varit framme? Nej, så vitt jag har förstått är det tjänstemännen på Tekniska förvaltningen som kom med förslaget som anmäldes i den politiska nämnden som en notis som ingen brydde sig om. Allmänhetens reaktioner är bara en storm i ett vattenglas, tycker en politiker. Javisst, det här är ingen Stor Politisk Fråga . Men Lund med sin ständigt genomflyttande befolkning behöver så klart en loppmarknad där man kan köpa en kantstött tekanna och en bedagad täckjacka för ett billigt pris. Idylliskt flanerande familjer på Esplanaden har nu alltså ersatts av en motorburen marknad utanför stan. Det kan väl inte vara bra?

V Lund har ännu inte tagit ställning, men har alltid värnat om stadsmiljön. Vågar man hoppas att V agerar i frihetlig riktning? Vi skulle kunna överraska alla.

Ett läraruppror? av Gunnar Stensson

Skolledarna på Malmö Latinskola protesterar mot tvånget att ”splittra lärarkåren i duktiga och mindre duktiga lärare” (SDS 14/8).

De protesterar mot att lärarkollegiet som är en församling av likar förvandlas till en hierarki av inbördes konkurrerande individer.

För ett år sedan protesterade lärarna på Polhemsskolan i Lund.

Hur utväljs förstelärare? Vem ska ha makten att göra det? Vilka kriterier ska gälla?

Skolledningen i Malmö Latin vill inte ha den sortens makt.

Andra skolledningar kanske vill ha den och styra över ett inställsamt lismande och inbördes hätskt konkurrerande lärarkollektiv, där var och en enögt satsar på sig själv.

Lärarnas integritet undergrävs. På friskolorna har det redan skett. Där måste lärarna sedan årtal underkasta sig skolledningens och föräldrarnas vinstintresse vid betygssättning.

De senaste decenniernas nyliberalism har upphöjt girighet och profit till överordnade värden.

Utvecklingen har skapat korruption på alla nivåer.

Att fuska ses som ett tecken på ambition.

Satsa på dig själv!

Perspektivet blir mikroskopiskt.

Även lärare kan smittas av de nyliberala hyllningarna till egoismen. Häromdagen framträdde en belåten lärare i Sydnytt och berättade hur hon höjt sin lön genom att systematiskt byta skola på den marknad som lärarbristen gett upphov till.

Det innebär att hon profiterat på eleverna. Hon satsar på sig själv.

Undervisning bygger på kontinuerlig kontakt, vänskap och förtroende mellan elever och lärare. Förr satsade alla skolledningar värda namnet på att bevara den relationen. Lärarna följde sina elever genom alla år i grundskolan och så mycket som möjligt i gymnasieskolan.

Nu flyr lärare Lunds skolor på jakt efter högre lön. Men de som flyr är inte de goda lärarna, de som sätter eleverna främst, utan de som satsar på sig själva, masturbatörerna.

Samtidigt tvingas skolledningarna i Lund försöka muta lärare från andra skolor att flytta hit.

Vad betyder en elev jämfört med ett par extra tusenlappar i månaden ur ett nyliberalt perspektiv?

För lundaborna innebär det en sämre och dyrare skola och det gäller naturligtvis människorna i hela landet.

Regeringens skolpolitik gör ingenting åt de grundläggande strukturproblemen: det fria skolvalet, skolpengen, segregationen, de vinstdrivande skolkoncernerna. Statsminister Stefan Löfven och skolminister Gustav Fridolin tycks förblindade av samma nyliberala villfarelser som Jan Björklund och allianspartierna.

Hoppet står till lärarna och skolledningarna själva. Det breda missnöjet med politiken ”att splittra lärarkåren i duktiga och mindre duktiga lärare” kan kanske bli en tändande gnista. Kravet på en jämlikhet mellan lärare och skolor kan leda till förstatligande och på sikt befrielse från det korrupta vinsttänkande som nu fräter sönder samhället.

Om avlidna partiledare av Ann Schlyter

Många kända personer, stjärnor och politiker har lämnat oss denna sommar.

Torbjörn Fälldin har prisats i borgerliga tidningar för att ha varit en huvudperson i skapandet av den borgliga alliansen som bröt socialdemokraternas långa regeringsinnehav. Jag minns honom för hans kärnkraftsmotstånd och för hans svek i den frågan. Han ändrade kanske inte åsikt, men satte makten före. Han ändrade i alla fall inte åsikt i sitt Öresundsbromotstånd. Det vet jag för jag frågade honom förra sommaren på Drottninggatan i Stockholm. Jag var i sällskap med en vän som jobbat på departementen och kände Fälldin. Vi blev stående och prata rätt länge. Den där bron skulle inte ha byggts, vidhöll Fälldin med kraft!

Själv delade jag inte mitt partis bromotstånd, och jag känner skam när jag tänker på att jag låg lågt i frågan istället för att strida för broförbindelsen.

CH Hermansson har med rätta hyllats för sin insats för att förändra partiet bort från moskvaberoende och en rigid tolkning av kommunismen. Han lotsade Sveriges kommunistiska parti, SKP, över till Vänsterpartiet kommunisterna VPK. Men jag har svårt att låta bli att störa lite i hyllningskören. Först när muren och Sovjetimperiet fallit kom namnfrågan upp om att slopa K-et i namnet. Jag var med på den kongressen och satt i namnkommitten tillsammans med CH och bland andra Ylva Johansson. Det var mycket obehaglig stämning. CH stred som galning för att behålla kommunism i namnet! Med den respekt han hade i partiet var det till att börja med endast Ylva och jag som argumenterade emot honom. Hans argument var främst att ”vår kommunism” inte var den som styrte utvecklingen i Sovjet och som borgarna tillskrev oss utan en bättre variant (samma naiva syn på makten över ordens betydelse som Lars Ohly hade, kallade sig kommunist och sänkte trovärdigheten i partiets förnyelse), men CH ömmade också att många gamla medlemmar som kämpat för arbetarklassen och som skulle känna sig utstötta. Nå kongressens resultat blev i alla fall ett namnbyte.

Klostergården – de första 50 åren av Gunnar Stensson

En modell för framtiden

Klostergården firar sitt 50-årsjubileum i omgångar. I söndags var det bostadsrättsföreningen Vårregnets tur. Susanne Wollinger har sammanställt en intressant historik under titeln ”Som att flytta från koja till slott”.

Mittuppslagets foto visar Vårvädersvägen 4 en vårdag 1966. En kal gårdsplan. I förgrunden en kanske sexårig flicka och en trehjuling Ett par påpälsade föräldrar på en bänk vid en klätterställning med fyra, fem barn. Vid gungorna längre bort ännu en grupp barn med föräldrar. Människorna ser små ut. Skuggorna är långa. Det är vinter. Solen står lågt fast det är mitt på dagen. Gräset växer bara fläckvis. Några avlödade buskrader är den enda vegetationen. Ett höghus i öster och ett låghus i söder inramar gårdsplanen.

En kärv bild jämfört med den lummiga grönskan i augusti 2016 med frodiga gröna gräsmattor, körsbärsträd, blodbok, rönn, hägg, syren och prunkande rabatter runt en stor färggrann lekplats full med ungar.

Vårvädersvägen 4 blir bättre och bättre allteftersom åren går. Detsamma gäller hela Klostergården. Det beror på byggnadernas kvalitet och ett gott underhåll men också på den

2016:23

geniala helhetsvision som låg till grund när Klostergården planerades omkring 1960.

Uppgiften var att bygga bostäder för cirka 6000 personer söder om Lund på den rombformade yta som nu inramas av Nordanväg, Östanväg, Sunnanväg och Västänväg. De tre arkitekterna Carl Grandinson, Birger Gustavsson och Carl Strehlenert utformade den plan som kom att förverkligas.

Det skulle byggas tio stora, kvadratiske gårdar med cirka 500 invånare i varje. Gårdarna skulle placeras i två stora, koncentriske bågar med fem gårdar i varje. I norr och väster skulle det bli åttavåningars höghus och i söder och väster låghus. På det sättet skulle gårdarna få maximalt med solljus och skyddas från blåsten från norr och öster. Lägenheterna skulle gå tvärs igenom huskropparna så att alla fick tillgång till solljus.

På varje gård främjades social gemenskap genom närheten mellan de boende, tillgången till mark med lekplats, rekreativsmöjligheter och konstnärlig utsmyckning. De tio gårdarna kunde tävla beträffande gårdarnas utformning.

En tredjedel av ytan, den mellan bostäderna och centrum, skulle vara fri från bebyggelse. Där planerades en böljande park med höga träd, alléer och en fontän. Det var stötande för många. Där fanns ju plats för flera hus! Men genom att bygga högt sparar man gemensam mark. Och det blev en park som under de kommande 50 åren bara blev vackrare och vackrare. I parken byggs nu en fritidsanläggning ur feministiskt perspektiv. Den ska färdigställas i september. Vi rapporterar då.

Bortom parken skapades ett gemensamt centrum, också det i enhetlig stil, byggt i mörkrött tegel. Där fanns Solidar och Ica, bank, post, frisör och polis. Där fanns också Klostergårdens kyrka, församlingshem, bibliotek, ungdomsgård och skola: de femtusen klostergårdsbornas gemensamma institutioner. De 500 skolbarnen behöver aldrig riskera livet i trafiken, de har bara fem minuters väg genom parken, ingen behöver skjutas. Föräldrarna kan nå deras lärare varje dag.

Så är Klostergården förverkligandet av en sammanhållen enhetsvision. Modellen hade prövats förr. I mitten av 1950, talet skapades Vällingby som en så kallad ABC-stad med Arbete, Bostäder och Centrum. Olof Palme bodde där. Men i Vällingby hade man byggt in klassamhället genom att skapa villaområden i utkanten. Det misstaget gjorde inte Klostergårdens tre arkitekter.

Femtio år senare vet vi att Klostergården är en modell som fungerar. Runt omkring bygger man nytt, i Arena-området efter amerikansk modell och i Källby vid Höje å efter gammaldags brittisk, i båda fallen utan centrum, skola, bibliotek och kyrka, B-städer där man bor, men som man lämnar för att handla, utbildas och arbeta. De närmaste åren fortsätter urbaniseringen av närlandskapet med klostergårdsstationen och den nybyggnad som den medför.

Klostergården med sina tio gårdar och den vackra parken som en grön lunga består som ett monument över 1960-talskulturen i dess mest fulländade form. Om 100 och 200 år kommer Klostergården att vara en sevärdhet i klass med domkyrkan, lundagårdshuset och Klosterkyrkan.

Men det borde inte endast vara ett monument över en gångens tids kultur. Det är en modell för bostads- och samhällsbyggande i en tid och en region där folkmängden växer medan den knappa tillgången till mark föröds med arealkrävande villamattor. Se Uppåkra och Hjärup!

66 år i skolan 22. 1969-73: 3. Lärarhögskolan av Den Gamle

Sommaren 1970 var Martins klasskamrat Arne med oss i Bolet. Vi läste högt Lisa Tetzners roman *Sotarpojken* om en fattig pojke från Schweiz som tvingas försörja sig som sotarpojke i Italien. En av hans kamrater får tuberkulos och dör. När Arne blir sjuk tror han att samma sak kan drabba honom. Han ligger och gnolar utan ord. "Det känns bättre när jag sjunger", säger han. Efter ett par dagar blir han frisk.

En het augustisöndag tog Karin och jag bussen till Malmö för att ta reda på var Lärarhögskolan låg. Vi steg av i Södervärn. Den breda Ystadvägen kantades av industriområden. Äntligen nådde vi korsningen vid Munkhättegatan.

Där låg Heleneholmskolan som en del av en gul tegellänga som tillsammans med Lärarhögskolan och Munkhätteskolan sträckte sig ända till Stadiongatan. Framför ingången fanns en stålinstallation i form av en glob från vilken något som liknade en rymdraket frigjorde sig. "Spjutet mot framtiden" kallades konstverket, ett citat ur ett Palme-tal. Här skulle min lärarutbildning börja nästa måndag. Att jag senare skulle undervisa mer än 25 år på Heleneholmskolan visste jag inte då.

Lärarkandidaterna var fler än skolan rymde. De blivande SO-lärarna huserade i en nedlagd strumpfabrik vid Ystadvägen, Ugglan kallad eftersom fasaden var dekorerad med en gipsuggla. Jag ingick i ett gäng från Lund. Mona hade en bil som vi samåkade i. Hon var liksom jag något äldre än de andra, gift, hade varit hemma med barn några år och var nu inriktad på en karriär som gymnasielärare. Hon var kvicktänkt och spänstig (kunde slå frivolter). På Ugglan fanns förutom undervisningslokalerna ett trevligt ställe där vi fikade och pratade.

Vi möttes av entusiastiska, samstämda lärarutbildare. Den nya läroplanen för grundskolan analyserades och tillämpades. Vi diskuterade pedagogik och betygssättning enligt den femgradiga skalan och tränades i att bygga upp lektioner (introduktion med musik och bild, 6 minuter, enskilt elevarbete med lärartillsyn, 12 minuter, klassamtal med frågor och svar, 20 minuter, sammanfattning plus perspektiv framåt, 7 minuter, totalt 45 minuter, sedan rast).

Vi utsattes för absurditeter som demonstrations-lektioner i en spegelsal, som var byggd för att vi skulle kunna iaktta eleverna utan att de såg oss. De var förstås medvetna om det och utnyttjade situationen. Talpedagoger övade oss i artikulation.

Så skickades vi ut till skolorna i Malmö. Själv hamnade jag på Johannes-skolan vid Johanneskyrkan. Min metodiklektor var Ella Svensson. Hon var kunnig, full av omsorg om eleverna, socialdemokrat med årtiondens erfarenhet av att modernisera och demokratisera skolan. Hon följde mig också när jag vårterminen 1971 gjorde provtjänstgöring i samhällskunskap och historia på Malmö Latin. Jag undervisade på samma sätt som jag länge gjort i folkhögskolan. Ella Svensson hade jag sedan kontakt med flera år, även efter hennes pensionering.

1970 års Lärarhögskola var en kreativ arbetsplats med entusiastiska, ofta unga, pedagoger som gemensamt ville skapa ett nytt, demokratiskt skolsystem. Mitt år där var berikande och roligt, fullt av arbete men ändå avspänt.

Det innebar att jag hade gott om tid och kraft att ägna åt FNL-gruppen i Lund och åt att studera Vietnamkriget, som utom den uppmärksamhet det ägnades i press och tv också gett upphov till en omfattande litteratur. Jag prenumererade på DN där nyhetsbevakningen sköttes av Sven Öste och den viktigaste svenska debatten fördes. Det glöms ofta att FNL-rörelsens kanske viktigaste inspirationskälla var den amerikanska antikrigsrörelsen. Ett par av mina närmaste medarbetare var desertörer.

Arbetet och Sydsvenskan betraktade jag som provinsiella. Sydsvenskan stödde dessutom

USA:s krig. Men Lundasidorna var viktiga. Där trycktes notiser om stadsdelsgruppernas alla möten, varje vecka. Det fanns en blankett där man bara behövde införa tid och plats. I Sydsvenskan publicerade jag en serie insändare som gjorde mig känd i FNL-kretsar och på lärarhögskolan.

Lilla teatern blomstrade efter vårens succé med *Flotten*. Gruppen fortsatte på hösten med *Fredag*, en pjäs av Agneta Pleijel och Ronny Ambjörnson om kolonialism och rasism med musik av den finske tonsättaren Kaj Chydenius, som ”befruktade den radikala politiska teatern och kabarén i Finland” (Nationalencyklopedin). Och som nu alltså befruktade Lund och Skåne. De turnerade med *Fredag*, bland annat till Växjö och till Kronobergs folkhögskola. Karin kommenterade handlingen i rollen som Papegoja.

Våren 1971 satte de upp *Joakim von Anka* av Gunnar Ohrlander, på 70-talet känd som kåsören Doktor Gormander i Aftonbladet. Han var medförfattare till pjäsen *N.J.A.* Karin krävde av feministiska skäl titelrollen efter sin insats som Papegoja i *Fredag*. Sara var med på alla repetitioner och föreställningar. Hon tyckte om belysningsteknikern. Joakim von Anka spelades i högstadieskolorna i Lund, Pjäsen uppskattades inte av alla rektorer.

Inför hösten 1971 sökte Karin in på Lunds universitets nystartade kurs Yrk-drama. Som student fick hon rätt att placera Sara på studenternas daghem vid Biskopsgatan. Jag brukade hämta Sara och Cecilia därifrån. Det var långt att gå, och det hände att de satte sig på trottoaren och vägrade fortsätta. Jag brukade berätta sagor för att få dem att glömma att de var trötta.

Själv var jag vid terminsstarten 1971 utan anställning. De första veckorna hoppade jag runt på en- eller två-dagars vikariat i Malmös högstadieskolor och gymnasier. Ibland varslades jag samma morgon och kom hals över huvud till en väntande klass.